ıuxiliante Domino, inspectas priorum principum[w] auctoritatis[x], omnimodis conservetur; ıt[y] neque vos neque iuniores neque successores vestri vel quislibet de iudiciaria[z] potestate n villas antedictae[a] ecclesiae, quas moderno temporae[b] ubicumque[c] in regno nostro ɔossedere[d] noscuntur, vel[e] qui[f] inantea a[g] Deum timentibus hominebus[h] fuerint[i] conatas, tam de ingenuis[k] quam de servientibus vel quaslibet[l] nationes hominum in pre-lictas[m] ipsius ecclesiae villas conmanentes, nec ad agendum nec freta[n] exigendum[o] ıec[p] fideiussores tollendum nec mansiones aut paratas faciendum[q] nec eos[r] de quaslibet[s] causas distringendum nec nulla redibutione[t] requirendum[u], ibidem ingredire[v] non presumatis; sed sicut ipse[w] beneficius a[x] iam dictis principibus a[y] iam dicta ecclesia fuit indultus[z] et usque modo conservatus, ita et deinceps[a] per hanc nostram[b] auctoritatem generaliter confirmatum in Dei nomine[c] perenniter[d] maneat inconvulsum; et quicquid[e] exinde fiscus noster poterat[f] sperare, in luminaribus ecclesiae[g] ipsius in perpetuo[h] proficiat[i]. Et ut haec[k] auctoritas tam presentis quam futuris temporibus inviolata, Deo adiutori[l], possit constare[m], subter eam[n] propria manu decrevimus[o] roborari[p].

5. Preceptum de episcopatum[a].

Ille rex vero[b] apostolico illo[c] episcopo[d]. Quamlibet[e] nos ad ministrandum gubernandumque[f] rerum statue[g] precelsis occupationibus regiae[h] sollicitudinis cura constringat, nihil tamen tam principale[i] quam principe[k] dignum est, ut, cum a[l] pastoralis paulolum[m] oberrat plebs distituta[n] presidio, pro[o] salutae[p] animarum huiusmodi personis[q] locis celsoribus[r] pontificalem prespiciat[s] committere dignitatem, in quibus maneat dupliciter[t]: sermo, ut populi magistrum, actus, ut[u] Christi imitetur[v] discipulus; qui plebem non minus pietate[w] quam severitate constringat, qui sciat commissa[x] sibi talenta assiduae[y] predicationis[z] sermonibus expolire[a] et adquesita[b] multiplicataque gregis[c] suae salutem ad ovile[d] dominico[e] nullis maculis sordidato[f] valeat presentari[g]. Et quia[h] cognovimus sanctae recordationis domno[i] illi, urbis[k] illius antestite[l], evocatione divina ab[m]

I, 4. w) princip:um, i, *ut videtur, eras.* *A* 2; principium *A* 3. x) auctoritas, tis *post add.* *A* 2. y) ut neque nos *B*; et n(eque) vos *uncis incl. absc.* *A* 3. z) iudic(iaria — in) *u. i. absc.* *A* 3; iudicaria *B*. a) antedicte *A* 3. *B*. b) tempore *cett.* c) (ubicumque — pos)sedere *u. i. absc.* *A* 3. d) possidere *B*. e) ubi *A* 2. f) q; *B*. g) a D. *restant solae inferiores literarum partes* *A* 3; a Deo *B*. h) hominibus *A* 2. *B*; ho(m. f. conlatas) *u. i. absc.* *A* 3. i) fuer̄ *corr.* fuerint *A* 2; fuerit conlata *B*. k) *litera prima post add. videtur* *A* 1; ingen̄ *A* 2. l) quibuslibet *B*. m) predictis *A* 2; predicte, ipsius *deest* *B*. n) freda *A* 2. *B*. o) *vestigia restant* *A* 3. p) n. f. t. *om.* *B*. q) faciend̄ *A* 2; faciend(ū n)ec, ū *fere evan.*, n *absc.* *A* 3. r) eos de *des.* *B*. s) cuiuslibet causis *B*. t) redibutionem *A* 2. u) r(equirendum ibidei)n *uncis incl. absc.* *A* 3. v) ingredere *A* 2. 3. *B*. w) ipsi *A* 3. x) ad *A* 3. y) ad *A* 3; ad superius memorata aeeclesiam *B*. z) indultis *corr.* indultus *A* 2; indulto sed *pro* i. et *A* 3. a) per hac ceptum *add.* *A* 1. b) nostra auctoritate *A* 2. c) *ita* *A* 1. 2; nom̄ *A* 3; nomen *B*. d) pereniter *B*. e) quidquid *A* 2. f) poterit *A* 3. g) i. e. *A* 3. *B*. h) perpetuum *B*. i) profiat *A* 1. k) hec *A* 3. l) auctori *B*. m) constari *A* 2. *B*. n) ea *A* 2. o) discribimus *A* 2. p) roborare *A* 3. *B*.

I, 5 = *Lind.* 1; *Roz.* 517. *Codd.* *A* 1. 2. 3. *B* (49). a) episcopato *B*. b) viro *cett.* c) *B*; ill. *cett.* d) epōs *A* 1. e) quamvis *B*. f) gubernandumquē *A* 2; g—quae *A* 3. g) statuę *A* 2; statute *A* 3; statu *B*. h) regię s. causa *A* 2; regio solicitudinis cura *B*. i) principali *A* 2; *B*. k) principi *A* 2. 3. l) *deest* *A* 3; *B*. m) p oberat *A* 2; paululum aberrat *B*. n) destituta *B*. o) *deest* *B*. p) salutem *A* 2; salute *A* 3. *B*. q) persones *A* 2; *deest* *A* 3. r) *ita* *A* 1. 3; celsioribus *A* 2. *B*. s) prospiciat conmittere digni tamen, i. q. *A* 2. t) duppliciter *A* 2. u) *A* 3. *B*; *deest* *A* 1. 2. v) emitetur, *deest* discipulus *A* 2. w) pietatem *A* 1. x) com *absc.* *A* 3. y) assidue *B*. z) predicatione *A* 3. *B*. a) expollire *A* 2; expleri *B*. b) adque(sita multiplicata)que *unc. incl. absc.* *A* 3. c) gregi sui *A* 2. d) ovili *A* 2; ovilem *B*. e) dominica sisorditato maculis valeat *A* 1; *ceteri codd. ut supra.* f) sor(didato — presentari) *u. i. absc.* *A* 3. g) presentare *A* 2. h) qui *A* 3. i) dom̄ ill. *A* 1. 3; dom̄ illi *A* 2; de domno illo *B*. k) urƀ *A* 2; urbs *A* 3. l) a. e. *absc.* *A* 3. m) ab ac *A* 3; a hac *B*.

208A

eorum proficiat in perpetuum. Et quod nos[o] propter nomen Domini[p] et animae[q] nostrae remedium seu nostra[r] subsequenti[s] progeniae plena devotione indulsimus, nec regales[t] sublimitas nec cuiuslibet iudicum[u] seva[v] cupiditas refragare temptetur[w]. Et ut presens auctoritas tam presentis quam futuris temporibus inviolata, Deo adiutori[x], permaneat, manus nostrae[y] subscribtionibus[z] infra roborare decrevimus.

4. Confirmatio de emunitatem[a. 1].

Principale[b] quidem clementia cunctorum decet[c] accomodare[d] aure[e] benigna, precipuae[f] quae[g] pro[h] conpendio[i] animarum a precidentibus[k] regibus, parentibus nostris, ad loca ecclesiarum[l] probamus esse[m] indultum, devota debemus mente perpendere et congrua beneficia, ut[n] mereamur in[o] mercedem esse participes, non negare, sed robostissimo[p] iure per[q] nostris oracolis[r] confirmare[s]. Igitur apostolicus vir[t] illi[u], illius civitatis episcopus, clementiae regni nostri suggessit, eo quod ille[v] rex per sua[w] auctoritatem sua manu subscripta[x] de villas ecclesiae[y] suae illius, quod ad presens possedebat[z], vel quod a Deo timentis[a] hominebus[b] ibidem inantea deligabantur[c], integra emunitate concessisset[d], ut nullus[e] iudex publicus ad causas audiendum vel freta[f] exigendum[g] nec mansiones[h] aut paratas faciendum[i] nec fideiussores[k] tollendum nec[l] homines ipsius ecclesiae de quaslibet[m] causas distringendum[n] nec[o] nulla redibutione[p] requirendum ibidem ingredire[q] non debeat[r]; unde et ipsa preceptione iam dictu[s] principe[t] seo[u] et confirmationis[v] illorum regum eorum manibus roboratas[w] antedictus pontifex nobis ostendedit[x] relegendas[y], et ipse beneficius circa eodem vel memorata ecclesia sua[z], sicut a supradictis principibus[a] fuit indultum, moderno tempore asserit[b] esse conservatum[c]. Sed pro firmitatis studium petiit[d] celsitudinem[e] nostram, ut hoc dinuo[f] circa eodem vel memorata ecclesia sancti[g] illius nostra deberit[h] auctoritas[i] generaliter confirmare; cuius peticionem pro reverentia[k] ipsius sancti loci, ut mereamur in mercedem sociare[l], plenissima voluntate[m] praestetisse[n] vel[o] confirmasse cognuscite[p]. Precipientes ergo iubemus, ut, sicut constat[q] ab antedictis principibus de villas[r] prefatae[s] ecclesiae domni[t] illius integra emunitas[u] absque introitus iudicum[v] fuit concessa, ita et inantea,

I, 3. o) nus *A* 2. 3. p) Dei *corr.* Domini *A* 2. q) ani nostre *A* 3; anime nostre *B*. r) nostram *A* 3. s) *A* 3; subsequentia *A* 1; prosequenti *A* 2; subsequentem *B*. t) regalis *cett.* u) iudicium *A* 2. *B*. v) seu *B*. w) temtetur ut p. *A* 3. x) adiutoria *A* 3. y) nostre *A* 3 *(post add.)*. *B*. z) subscriptionibus *cett.*

I, 4 = *Roz.* 20. *Codd.* *A* 1. 2. 3. *B* (47). *C* 2. a) emutatem *A* 1; emunitate *A* 2. *B*; emunt *A* 3. b) Principali *A* 3. *B*. c) decit *A* 3; decreti *B*. d) accommodare *A* 2. 3; commodare *B*. e) aura *A* 2. f) precipue *A* 3. g) que *cett.* h) pre *B*. i) copendio *A* 1. k) precedentibus *cett.* l) sanctorum *B*. m) *deest B*. n) *deest B*. o) *abrasum A* 3; ad *B*. p) robustissimo *cett.* q) pro *A* 3, *ubi* nostris *deest.* r) oraculis *cett.* s) conferre *A* 2. t) *deest B*. u) ill. *A* 2. 3; ille *B*. v) ill. pro s., (rex *om.*) *A* 3. w) suam *cett.* x) subscriptam *B*. y) ęcclesię suę *A* 2; suae *deest A* 3. *B*. z) possidebat *A* 2. *B*; possedebit *A* 3. a) timentes *A* 3; timentibus *B*. b) hominibus *cett.* c) diligebatur *B*. d) *A* 3. *C* 2; conassisset *A* 1; concesisset *A* 2; concessit *B*. e) neque *B*. f) freda *A* 2. *B*. g) exegendum *B*. h) mansionis *A* 3. i) faciend̄ *A* 2. k) fideiusores tolendum *B*. l) nec — distringendum *om.* *A* 3. m) quibuslibet causis *B*. n) *literae* ngendum *in loco raso A* 1; destringendum *A* 2. o) *deest B*. p) reddibutione *A* 2; redibucionem *A* 3 q) ingredere *A* 2. 3. *B*. r) *corr.* debeant *A* 2. s) dicto *A* 2. 3. *B*. t) principe *ultima litera, ut videtur* s, *erasa A* 1. u) seu *cett.* v) confirmationes *B*. w) roboratus *A* 3. x) ostendit *A* 2. *B*. y) relegendus et ipsi *A* 3. z) *deest B*. a) principis *A* 3. b) adserit *B*. c) *A* 2; confirmatum *A* 1; confirmatum *corr.* conservatum *B*; secutum *A* 3. d) petit *A* 2; petiit *corr.* petit *B*. e) desetudinem nostre *A* 3. f) denuo *e corr.* *A* 2; denuo *A* 3. g) sancta *A* 1. h) deberet *A* 2. *B*. i) actoritas *A* 1. k) reverentiam *B*. l) *A* 3; sotiarae *A* 1; sociari *A* 2. *B*. m) volurtate *A* 2. n) *corr.* prestitisse *A* 2; prestitisse *B*. o) v. c. *des.* *A* 3. p) cognoscite *A* 2. q) *corr.* constant *A* 2. r) villis *B*. s) prefate *A* 2. 3; preficte *B*. t) dom̄ illius *A* 1. 2; dom̄ n̄ı i. *A* 3; domni illi *B*. u) emunitate absque introitis *B*. v) iudicum — Domino *om.* *A* 3.

1) *De hac formula cf. Sickel l. c. p.* 44 *sqq.*

20A